

40 PUNTENPLAN NAAR 25% CO₂-REDUCTIE IN 2020

0,5 Mton CO₂-besparing door een dagje minder vlees

Als alle Nederlanders een dagje per week geen vlees eten, kan de Nederlandse uitstoot van CO₂ met 0,5 Mton per jaar verminderen. Drie dagen per week geen vlees sluit aan op de richtlijnen voor gezonde voeding en de Schijf van Vijf en levert maar liefst 1,5 Mton/jaar besparing op. Onze Westerse vleesconsumptie heeft een grote negatieve impact op klimaat, milieu, gezondheid, biodiversiteit en op lokale gemeenschappen in soja producerende landen. Dit is precies de reden waarom grote instituten zoals de Verenigde Naties, het Voedingscentrum en RIVM al langer pleiten voor een lagere vleesconsumptie. En dit is ook de reden waarom 30 organisaties - van cateraar tot Arts & Leefstijl tot Oxfam Novib - het kabinet nu vragen zo snel mogelijk maatregelen in te voeren die de consument helpen om vaker te kiezen voor plantaardige vleesvervangers: een financiële prikkel op vlees die zo is ingesteld dat de lagere inkomens er geen last van hebben en waarvan de opbrengsten worden gebruikt om boeren te helpen verduurzamen. Onderzoek wijst uit dat zo'n prikkel miljoenen euro's besparing in de gezondheidszorg zal opleveren.

Deze handreiking aan het kabinet is geschreven in samenwerking met de True Animal Protein Price Coalition (TAPP - 30 organisaties waaronder Arts & Leefstijl en alle leden van de Dierencoalitie) en wordt ondersteund door de Dierenbescherming, Oxfam Novib, Foodwatch, Natuur en Milieu, Questionmark, Greenpeace, Willem en Drees, Milieudefensie, Wakker Dier, Hutten Catering, de Vegapolis, Caring Vets, De Hippe Vegetariër, Week zonder Vlees en de festivals Milkshake en Open Air.

Ons dieet zorgt voor veel uitstoot

De impact van de Nederlandse veehouderij op het klimaat is groot. Deze zorgt voor een uitstoot van 18 Mton aan CO₂-equivalenten per jaar: methaan, lachgas en koolstofdioxide. Van de Nederlandse consumptie van voeding wordt 5,6 Mton toegeschreven aan de Nederlandse veehouderij en 8,9 Mton aan buitenlandse veehouderij en veevoer (Blonk, 2017)ⁱ. Met een daling van de consumptie van 10% aan dierlijke eiwitten kan dus 0,56 Mton worden bespaard aan uitstoot in Nederland (en bijna 0,9 Mton in het buitenland. Deze daling is het snelst bereikt door in te zetten op één extra vegetarische dag per weekⁱⁱ. Met 2 of 3 extra vleesloze dagen kan dit oplopen tot 1,5 Mton.

Gezondheidsbelasting of duurzaamheidsbijdrage

Een combinatie van maatregelen kan de consument overtuigen om minimaal één dag per week extra geen vlees meer te eten, en daarmee een reductie van ruim een halve Mton of meer te behalen. Er is al vaker gerekend aan gelijksoortige maatregelen, zoals onderstaande ideeën. Dit najaar publiceert CE Delft een nieuw onderzoek, in opdracht van de TAPP coalitieⁱⁱⁱ, waarmee de overheid aan de slag kan. Onderstaand een handreiking aan het kabinet voor mogelijke maatregelen:

- Een prijsstimulans in de vorm van een duurzaamheidsbijdrage of gezondheidsbelasting: True Pricing. CE Delft berekende in 2012^{iv} dat een prijsverhoging van €2 op elke kilo vlees een consumptiedaling van 18% kan teweegbrengen en dat is ruim voldoende voor 0,5 Mton CO₂-reductie. Vlees wordt in de winkel dan 16-28% duurder.

In 2018 berekende CE Delft^v dat wanneer de maatschappelijke kosten van vlees worden doorberekend, dat gangbaar varkens-, rund- en kippenvlees respectievelijk 53%, 40% en 26% duurder worden. Ook dat lijkt een goed uitgangspunt voor een prijsprikkel. Hierbij wordt wel aangeraden dierenwelzijn mee te nemen (VU, 2010^{vi}).

De Oxford University^{vii} berekende onlangs dat een gezondheidsbelasting op bewerkt vlees van 115% in Nederland leidt tot een ruim 25% lagere consumptie van dit vlees, 1680 minder doden in 2020, 376 miljoen euro/jaar minder kosten aan gezondheidszorg en 1,09 miljard euro belastinginkomsten per jaar^{viii}.

Het kabinet kan ervoor kiezen om de lagere inkomens te compenseren door bijvoorbeeld de prijs van plantaardige vleesvervangers, groente en fruit te verlagen of door een extra bijdrage bij de zorgtoeslag. Een deel van de opbrengst van de vleesheffing kan worden ingezet om boeren te helpen extensiveren en verduurzamen (eerlijke vergoeding voor milieu-, natuur- en dierenwelzijnsmaatregelen).

- Een verbod op vleespromotie voor bewerkt vlees, in lijn met het reclameverbod dat werd ingesteld om roken te verminderen. Gezien recentelijk onderzoek waaruit blijkt dat de grootste twee supermarkten de consumenten afgelopen jaar met reclame juist vaker richting vlees en minder vaak richting de vleesvervanger trekken, lijkt dit een gewenste maatregel. Uit het vooronderzoek naar een Supermarktbenchmark die de Transitiecoalitie Voedsel samen met Questionmark voorbereidt blijkt dat meerdere supermarkten nog heel weinig doen met betrekking tot het aanbieden en promoten van plantaardige vleesvervangers.
- Geef als overheid het goede voorbeeld, serveer enkel vegetarische maaltijden in overheidsrestaurants.
- Voorlichtingscampagnes, (gratis) dieetadviezen en gezonde kooklessen en educatie op scholen over de achtergrond en impact van vlees en over plantaardig eten.

Positieve neveneffecten:

- Een flinke besparing in de gezondheidszorg: vooral de te hoge consumptie van rood en met name bewerkt vlees zorgen voor hoge kosten in de gezondheidszorg door hogere risico's op overgewicht, obesitas, darmkanker en hart- en vaatziekten.
- Goed voor de biodiversiteit: de veestapel zal krimpen en daarmee ook de mestberg en de uitstoot van stikstof. Ook de vraag naar goedkoop veevoer zal krimpen waardoor er minder druk op de akkerbouw staat voor de productie van goedkoop veevoer.
- Goed voor de leefomgeving van lokale (inheemse) gemeenschappen, omdat zij hun land niet meer zullen verliezen aan bedrijven die uitbreiden voor de sojateelt, en hun grond- en oppervlaktewater niet meer vervuild zal worden door overmatig gebruik van herbiciden.
- Goed voor de mondiale voedselproductie, want in elke kilo vlees gaan 2 -10 kilo's soja, mais of gras. Landbouwgronden komen vrij om gewassen voor humane consumptie te telen.

- Een verbeterde lucht- en waterkwaliteit: een kleinere veestapel leidt tot minder mest en fijnstof.
- Een grote winst voor dierenwelzijn, want één vleesloze dag betekent op termijn miljoenen minder dieren naar het slachthuis^{ix}.

Wereldwijde oproep voor minder vlees

De wereldwijde vee-industrie is een van de grootste veroorzakers van klimaatverandering en biodiversiteitsverlies. De dieren, het transport van dieren en hun producten, en de mest produceren gezamenlijk veel broeikasgassen. Daarnaast leidt de teelt van sojabonen vooral in Zuid Amerika tot grote sociale- en milieuproblemen. Nederland importeert, verwerkt en consumeert grote hoeveelheden soja voor veevoer^x. Er is een wereldwijde oproep om vanwege het klimaat vlees- en zuivelconsumptie te minderen en de veestapel te verkleinen. Denk aan een urgente oproepen van de Verenigde Naties^{xi} en de 'Lancet wetenschappers'^{xii} voor een veranderd dieet voor het klimaat. Maar ook aan de recente studie van Oregon University in Science Daily^{xiii} van de impact van vleesconsumptie op wilde dieren en aan het alarmerende rapport van WWF^{xiv} over de impact van vlees en vee op natuur en biodiversiteit (60% van het mondiale biodiversiteitsverlies door vee en vlees). Er zijn ook zorgen voor mensen in ontwikkelingslanden waarvoor het behoud van biodiversiteit van cruciaal belang is om zich aan te kunnen passen aan de onvermijdelijke effecten van klimaatverandering^{xv}. Ook in Nederland wordt steeds duidelijker dat de veehouderijsector een grote negatieve impact heeft op weidevogels en insecten (al zijn er ook veel veehouders die zich juist inzetten voor de natuur).

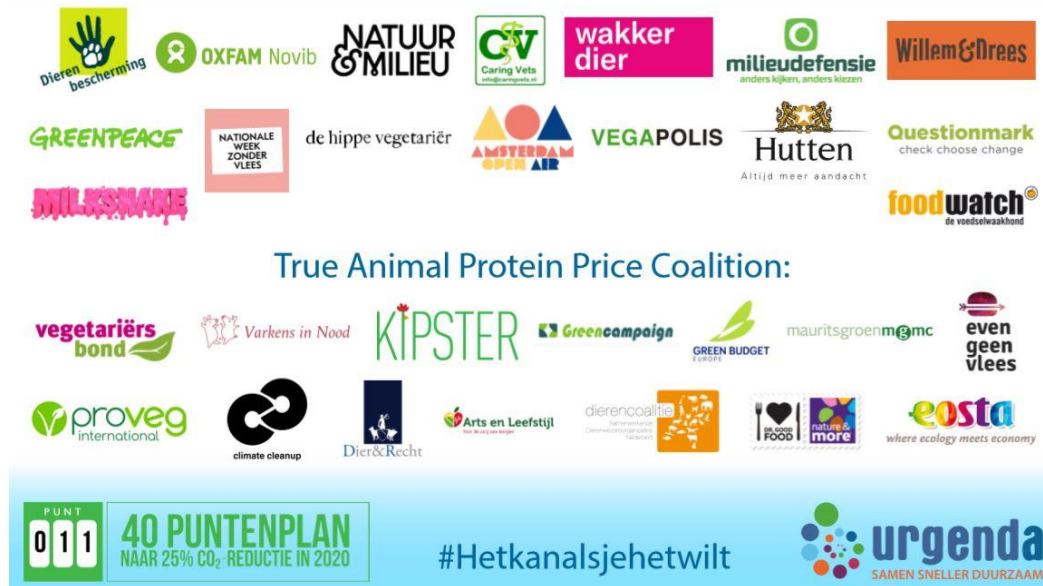
TAPP Coalitie

De maatregel is opgesteld met de True Animal Protein Price Coalition (TAPP Coalitie): een nieuwe organisatie in Amsterdam, in 2018 opgericht, die zich inzet voor het betalen van de 'echte' prijs van dierlijke eiwitten, inclusief afgewentelde kosten op milieu en gezondheid, te beginnen bij vlees en zuivel, vanwege de hoogste urgentie.

De founding partners van de TAPP Coalitie zijn: Triodos Foundation, Eosta, Climate Neutral Group, Green Budget Europe, Maurits Groen MGMC, Kipster, de Vereniging Arts en Leefstijl, Dr. Goodfood, Climate Cleanup, de Vegetariërsbond, ProVeg, de DierenCoalitie (14 dierenorganisaties), Evengeenvlees.nl, Transitie Coalitie Voedsel, Varkens in Nood en Dier & Recht.

EEN DAG PER WEEK MINDER VLEES

Mogelijke besparing voor 2020: 0,5 Mton CO₂

Bronnen

ⁱ <http://www.blonkconsultants.nl/wp-content/uploads/2017/11/Voetafdruk-van-eiwitconsumptie-en.-productiedocx-finaal.pdf>

ⁱⁱ Volgens CE Delft is de klimaatimpact van de Nederlandse consumptie vlees, zuivel en eieren 21,5 Mton CO₂eq, waarvan vlees 16,6 Mton (77%). Bron: <https://www.ce.nl/publicaties/1273/milieueffecten-van-verbeteropties-voor-de-nederlandse-eiwitconsumptie> Een dag minder vlees eten betekent een reductie van ca. 14% van de vleesconsumptie. 10% minder dierlijke eiwitconsumptie kan dus gehaald worden met een 14% lagere consumptie van vlees in Nederland.

ⁱⁱⁱ <https://www.tappcoalitie.nl/vleesaccijns>

^{iv} <https://tappcoalitie.nl/vleesaccijns>

^v <https://www.ce.nl/publicaties/2091/de-echte-prijs-van-vlees>

^{vi} <https://research.vu.nl/ws/portalfiles/portal/2820258/253267.pdf>

^{vii} <https://www.tappcoalitie.nl/nieuws/10321/voedseldebate-gezondheid-en-vleesconsumptie-17-april-pakhuis-de-zwijger>

^{viii} <https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/news/health-meat-tax> Volgens de auteur Springmann kunnen in Nederland 5% van de doden toegerekend worden aan bewerkt en rood vleesconsumptie (8000 per jaar) en ca. 2% van de gezondheidszorgkosten (2 miljard USD/jaar). Zie ook: <https://www.tappcoalitie.nl/rapporten>

^{ix} Volkskrant checkt: dagelijks eten Nederlanders 500.000 dieren. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/als-heel-nederland-1-dag-geen-vlees-eet-blijven-500-duizend-dieren-leven~b5b98d07/>

^x https://www.bothends.org/uploaded_files/document/Soja_tussenstand_2015.pdf

^{xi} <https://www.theguardian.com/environment/2010/jun/02/un-report-meat-free-diet;>
<https://news.un.org/en/story/2018/11/1025271>

^{xii} <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/alleen-als-we-voortaan-dit-dieet-volgen-kunnen-we-in-2050-alle-monden-voeden-en-jaarlijks-11-miljoen-doden-voorkomen~b11fefee/>

^{xiii} <https://www.sciencedaily.com/releases/2019/02/190206101055.htm>

^{xiv} <https://www.independent.co.uk/news/science/meat-eating-destroying-planet-report-warning-a7985071.html>

^{xv} <https://www.oxfamnovib.nl/Redactie/Downloads/Rapporten/PeoplePlanetProteins2010.pdf>